

*Надрага Х.**

СУЧАСНА ВЗАЄМОДІЯ США ТА КНР У СФЕРІ РОЗВИТКУ ЕКОЛОГІЧНО ЧИСТОЇ ЕНЕРГЕТИКИ

Author considers the most important directions of U.S.-China clean energy cooperation and estimates the practical results of bilateral relationship in this sphere.

Відносини США та КНР є одними з найважливіших відносин на міжнародній арені, які зачіпають інтереси не тільки двох країн, а й впливають на стабільність та безпеку у світі, враховуючи геополітичний статус, економічний потенціал та військову міць Вашингтону та Пекіну. Взаємодія в енергетичній сфері не є виключенням. Сполучені Штати та КНР є найбільшими виробниками та споживачами енергії у світі. Так, за видобутком вугілля, обидві країни займають лідуєчі позиції. У 2008 році сукупна частка видобутку Китаєм та США склала 55,9 % (2536,7 та 1039,2 млн. тон відповідно) [1]. Окрім цього Вашингтон та Пекін є найбільшими споживачами нафти у світі, де імпорт складає більше половини від загальної кількості споживання. У США добувають лише 8 % від світового об'єму на рік, а споживають 24 %. Це говорить про високий рівень нафтової залежності. А враховуючі те, що об'єм імпорту Китаєм сирової нафти виріс з 3 млн. тон у 1990 році до 123 млн. тон у 2005 році, тобто майже в 40 разів [2], то цілком логічним є те, що свої потреби в енергетичних ресурсах Пекін зможе задовольнити лише вступивши у жорстку конкуренцію зі Сполученими Штатами. Загалом, зважаючи на обмеженість традиційних енергетичних ресурсів та значний негативний вплив на навколишнє середовище шкідливих парникових викидів, впровадження альтернативних засобів енергетики є стратегічно важливим питанням, як для економіки США, так і Китаю. У новій Стратегії національної безпеки США від 27 травня 2010 року зазначається, що «країна, яка очолить світ у створенні економіки, заснованій на чистій енергії, матиме значні переваги в економіці та безпеці» [3]. Прагматична та інтенсивна взаємодія США та КНР у виробництві чистої альтернативної енергетики допоможе країнам подолати енергетичні та кліматичні виклики, які існують зараз та загрожують безпеці та стабільності в майбутньому. Саме це і зумовлює актуальність дослідження обраної тематики.

На думку Орвілла Шелла, провідного експерту з питань Китаю, директора Центру американо-китайських відносин Азійського співтовариства, співпраця у цій сфері є тим фундаментом на якому США та КНР можуть побудувати дійсно конструктивні відносини, оскільки американо-китайське спільне успішне співробітництво з питань зміни клімату та виробництва чистої енергії не тільки переконає світ, що виклик глобального значення може бути подоланий, а й створить підґрунття для нового та абсолютно іншого партнерства цих двох націй [4].

З приходом до влади в США нової адміністрації демократів, питання співробітництва з КНР у сфері виробництва чистої енергетики стало одним з пріоритетних напрямків у двосторонніх відносинах. Проаналізувавши сутність та характер взаємодії, автор може виділити основні напрямки співробітництва:

* аспірант Інституту світової економіки і міжнародних відносин НАН України
Науковий керівник: проф. Дудко І.Д.

- зменшення енергоспоживання промисловими об'єктами;
- скорочення залежності від транспортних засобів, які працюють на бензині та забезпечення ефективності використання палива;
- спільний видобуток сланцевого газу в КНР при використанні досвіду та технічних і фінансових можливостей США;
- чисте використання вугілля;
- технічна підтримка розвитку відновлювальної енергії;
- розвиток сонячної та вітрової енергії [5].

За цей час було досягнуто чимало позитивних результатів:

1) Відбулася значна політична дискусія між Вашингтоном та Пекіном, оскільки питання виробництва чистої альтернативної енергії, зменшення шкідливих викидів в атмосферу та перехід до низько-вуглецевої економіки були включенні до порядку денного всіх офіційних двосторонніх та багатосторонніх зустрічей найвищого рівня, серед яких можна відмітити Стратегічний та Економічний діалог у 2009 та 2010 рр., візит держсекретаря Х. Клінтон до Пекіну у лютому 2009 р., візит президента США Б. Обама до КНР у листопаді 2009 р., американо-китайські форуми з питань чистої енергії тощо.

2) Напрацювання значної нормативної бази у вигляді заяв, доповідей, планів дій, серед яких найважливішими документами є наступні:

- Меморандум з питань зміни клімату, енергії та навколишнього середовища, який був прийнятий в рамках роботи Стратегічного та Економічного діалогу 27-28 липня 2009 року.
- План дій з ефективного використання енергії.
- Спільний робочий план для досліджень у сфері розвитку екологічно чистих транспортних засобів.
- Спільний робочий план для досліджень у сфері видобування та зберігання чистого вугілля.
- Спільний робочий план для досліджень ефективного використання енергії у промислових будівлях.

3) Заснування в Пекіні Американо-китайського центру з питань дослідження чистої енергетики у 2009 році, метою якого є проведення спільних досліджень науковців та інженерів США і Китаю у сфері розвитку технологій та впровадження чистої енергетики, обмін науково-технічним потенціалом.

4) Усунення розбіжностей та прийняття узгодженої позиції на Конференціях ООН з питань змін клімату у Копенгагені (2009) та Канкуні (2010).

5) Підписання торгівельно-економічних контрактів між компаніями США та КНР у сфері чистої енергетики, які включають масштабні багатомільйонні проекти у сфері газифікації вугілля, вітряної та сонячної енергетики тощо.

За великим рахунком, проаналізувавши співробітництво США та КНР у сфері виробництва чистої альтернативної енергетики, можна зазначити, що для обох країн воно є пріоритетним напрямком двосторонніх відносин, зважаючи на взаємодоповненість США та КНР в енергетичній науці та техніці. Найбільш інтенсивно розвивається науково-дослідницька співпраця Вашингтону та Пекіну у сфері розвитку технологій та обміні науково-технічним потенціалом.

Література

1. Т.Петровська. Світовий досвід реструктуризації вугільної галузі//Формування ринкової економіки в Україні, 2009, вип.19, с. 408.

2. Т. Дейч. «Большая игра»: Китай и США на африканских сырьевых рынках// Азия и Африка сегодня, 2010, № 8, с. 15.
3. U.S. National Security Strategy, p. 30,
http://www.whitehouse.gov/sites/default/files/rss_viewer/national_security_strategy.pdf.
4. O.Schell. Fresh start, <http://www.time.com/time/magazine/article/0,9171,1879216-2,00.html>.
5. U.S.-China Clean Energy Announcements, <http://www.whitehouse.gov/the-press-office/us-china-clean-energy-announcements>